

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เสียงหัวเราะและอารมณ์ขันมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะถ้าปราศจากเสียงอารมณ์ขันแล้ว ลองคิดดูเถิดว่า ชีวิตเราจะแห้งแล้งขนาดไหน ในสังคมที่ผู้คนไม่พูดจาหยอกล้อกัน ไม่มีการตลกไปกษา แต่มุ่งเน้นอยู่กับความเป็นจริงตลอดเวลา สังคมนั้นคงมีแต่ความเอาจริงเอาจัง และผู้คนมีชีวิตอยู่กันอย่างตึงเครียด สังคมที่อยู่ในสภาพเช่นนี้ แท้จริงแล้วไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เนื่องจากมนุษย์ไม่อาจทนแบกความเครียดให้ได้ตลอด 24 ชั่วโมงโดยไม่มีการระบายความคับข้องใจออกไปเป็นระยะ ๆ เราจึงพบว่า เสียงหัวเราะและอารมณ์ขันเป็นสิ่งมีสอตแทรกอยู่ในอนุชของชีวิตประจำวันของคนทุกกลุ่ม และทุกชนชาติ (อ้างไว้ใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2536 : 13)

เคยมีคนเคยตั้งคำถามกันมานาน ตั้งแต่สมัยนักปรัชญากรีกดัง ๆ เช่น เพลโต อริสโตเติล แล้วว่า "มนุษย์เราหัวเราะกันทำไม" และคำตอบที่ท่านเหล่านั้นพากันตอบ ก็แทบจะทำให้ผู้ที่กำลังหัวเราะขบขันทั้งหลายพากันละอึกแทบจะหยุดหัวเราะราวกับถูกดึงเบรกมือ เพราะทฤษฎีการหัวเราะแต่ดั้งเดิมนั้น มีเนื้อหาพอรองเป็นเพลงได้ว่า "บนความโศกศัลย์ของใครคนหนึ่ง เป็นความสุขซึ่งของใจอีกดวง" (อ้างไว้ใน กาญจนา แก้วเทพ, 2536 : 5)

ซึ่งอาจจะอธิบายบทเพลงดังกล่าวในมุมมองในแบบ Hobbesian (อ้างไว้ใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2536 : 52) ได้ว่ามนุษย์เรามักจะหัวเราะคนโง่หรือคนที่ไม่รู้จักตนเอง การหัวเราะทำให้เราเกิดความมั่นใจในตัวเอง บนความเจ็บปวดของผู้อื่น เพราะเขาโง่กว่าเรา โดยเฉพาะความอับโชคทางสรีระหรือความพิกลพิการของมนุษย์ ผู้ที่ถูกหัวเราะมักเป็นคนไม่สวยหรือไม่สมประกอบทางใดทางหนึ่ง อารมณ์ขันที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้ ฝ่ายผู้หัวเราะจึงมีฐานะเหนือกว่าอีกฝ่ายที่ถูกหัวเราะ

ในความเชื่อเรื่อง ความเหนือกว่าของผู้หัวเราะ ได้รับการย้ำเป็นพิเศษ ในงานของ Hobbes (อ้างไว้ใน อูบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2536 : 52) ว่า การหัวเราะเป็นการแสดงออกถึงความมั่นใจในตนเอง, เกียรติภูมิ และความเหนือกว่าของบุคคล และเสียงหัวเราะบางครั้งก็ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของอารมณ์ขันเลย

ในข้อเขียนของ Sigmund Freud นักจิตวิเคราะห์ชาวออสเตรีย (อ้างไว้ใน อูบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ 2536, : 52 - 53) ได้แยกแยะอารมณ์ขันหรือตลกไว้ 2 ประเภท คือ ความขำขันอย่างแท้จริง (Humour) ความขำขันที่แฝงไว้ด้วยการเหยียดหยัน (Witz) ในแบบแรก Humour เป็นการเล่นตลกกับระบบความหมายที่มีแบบแผนแน่นอนในสังคมเท่ากับการล้อเลียนความเป็นจริงทางสังคม และแบบหลังหรือที่เรียกว่า Witz เป็นการปลดปล่อยความเครียด หรือความกดดันต่าง ๆ ที่อยู่ในจิตใต้สำนึก การเล่นตลกในแบบหลังช่วยให้ความก้าวร้าวถูกปลดปล่อยออกมาสู่ระดับจิตสำนึก ดังนั้น Witz จึงเป็นการเล่นตลกแบบเด็ก ๆ เพื่อผ่อนคลายความเครียด เราจะพบมากในตลกที่เกี่ยวกับเรื่องเพศหรือตลกลามก

อารมณ์ขันเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยา และทางสังคมของมนุษย์ บางครั้งก็เป็นการแสดงออกซึ่งความไม่เป็นมิตรและความก้าวร้าว บางครั้งก็เป็นการระบายความเครียด หรือเพื่อสนองประโยชน์ของปัจเจกบุคคล หรือของส่วนรวม การที่เราหัวเราะเมื่อได้ฟังเรื่องตลก ทำให้อารมณ์ขันที่ถูกทักท้วงว่าเป็นเพียงการแสดงออกอย่างฉาบฉวย แต่จากการศึกษาของนักปรัชญาและนักจิตวิทยาทางตะวันตกบางคน ที่ให้ความสนใจต่อปรากฏการณ์นี้อย่างลึกซึ้งกลับได้ข้อสรุปว่า อารมณ์ขันเป็นเรื่องพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ เทียบได้กับศาสนาและภาษา (อ้างไว้ใน อูบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2536 : 14)

Barranger กล่าวว่า เรื่องตลกเป็นการตรวจสอบสภาพสังคม คุณค่าทางสังคม และประชากรในฐานะสัตว์สังคม บ่อยครั้งที่เรื่องตลกแสดงถึงความไม่เป็นระเบียบในสังคมผ่านตัวละครวิปริตผู้ซึ่งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปจากความสมเหตุสมผลในเรื่องความรู้สึก (Sensibility) บุคลิกลักษณะที่ดี (Good Nature) การปรับตัว (Flexibility) ความพอดี (Moderation) ความอดทน (Tolerance) และการรับรู้ทางสังคม (Social Intelligence) (อ้างถึงใน Barranger Milly S 1991)

เรื่องตลกที่ดีจะต้องทำให้ผู้ชมเข้าใจง่ายหรือในทันทีว่าเป็นการบิดเบือนจากความเป็นจริง Hodge กล่าวว่า การบิดเบือนที่ว่าทำให้พวกเขาดูไปในสายตาคคนอื่น ซึ่งผู้ชมจะรู้ได้ทันทีว่า

พฤติกรรมปกติในสังคมถูกสะท้อนออกมาอย่างไร บรรทัดฐานทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการทำความเข้าใจเรื่องตลก เรื่องตลกเป็นตัวชี้ระดับทางสังคม (Social Leveler) เพราะว่ามันแสดงให้เห็นถึงประชาชนในระดับทั่วไปหรือต่ำกว่าที่ติดอยู่ในความโง่ของพวกเขาเอง มันเป็นเรื่องเหมือนกับหลักที่ว่าไม่มีใครรู้จักตัวเองดีต่อเมื่อเขาได้เห็นเงาตัวเองในกระจก แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าเขาต้องการหรือไม่ด้วยเหมือนกัน (อ้างถึงใน Hodge, Francis 1967)

ความรู้สึกในเรื่องตลกนั้นก็แตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศเพราะความรู้สึกขบขันของแต่ละคนนั้นก็แตกต่างกัน Hughes กล่าวว่าตลกฝรั่งเศสจะเน้นความสุข ความหลักแหลม ตลกสก๊อตจะเน้นความสนุกสนาน หวานชื่น ตลกอังกฤษจะเน้นความฉลาด สุภาพ ตลกอเมริกันจะเน้นความฉีกทีก ทะเล่ ด้วยเหตุนี้ตลกจึงมักประสบผลสำเร็จเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือ ณ ที่ใดที่หนึ่ง แต่จะไม่ประสบความสำเร็จอย่างเดียวกันในที่อื่น ทว่าเรื่องตลกที่เป็นสุดยอดจะสามารถตลกได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ (อ้างถึงใน เมธา เสรีชนาวงศ์, 2539 : 8)

สำหรับสังคมไทย ซึ่งแต่ไหนแต่ไรมา เป็นสังคมที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ผู้คนยิ้มแย้มแจ่มใสมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นสยามเมืองยิ้ม กลับไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับตลกหรือบุคคลในแวดวงตลก อาจเป็นเพราะ "เมื่อเสียงหัวเราะจบลง ปิดหน้าม่านทุกอย่างก็ผ่านเลยไป" คือ ให้ความหมายของตลกว่าเป็นเรื่องไร้สาระ หรืออาจเป็นเพราะสภาพสังคมทั่วไปยังมีการแข่งขันกันน้อย ความเครียด ความคับข้องใจในชีวิตยังอยู่ในระดับที่คนในสังคมยังรับได้ ตลกจึงไม่มีความหมายใด ๆ ผิดกับต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศทางแถบตะวันตกได้ให้ความสำคัญกับอารมณ์ขันหรือตลกมาก

แม้ว่าในโลกแห่งวิชาการของสังคมไทยยังไม่มีการศึกษาวิจัยในเรื่องราวของตลกมากนัก แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงแล้ว สังคมไทยมีการแสดงตลกมาตั้งแต่อดีต และเป็นการแสดงตลกแบบไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ตลกไทยได้มีการพัฒนามาตั้งแต่อดีตอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการสอดคฤหัตถ์ในงานศพ มาเป็นการเล่นจำอวด, ละครย้อย จนกระทั่งเป็นตลกคาเฟ่อย่างในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวกันของกลุ่มนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นกลุ่มตลกปัญญาชนอีกด้วย มุขตลกที่มีพื้นฐานมาจากปรัชญาชีวิตแบบไทย ยังปรากฏอย่างชัดเจนในการแสดงตลกคาเฟ่ ในขณะที่การแสดงแบบเก่าซึ่งเคยมีตลกในลักษณะนี้ได้ตายไปแล้วหลายอย่าง ที่เหลืออยู่ที่ใกล้จะตายเต็มที่แล้ว เช่น หนังตลก หรือ ลิเก เป็นต้น ส่วนตลกอีกมากที่ปรากฏในละครโทรทัศน์หรือในนวนิยายที่แต่งขึ้นใหม่นั้น มีมุขที่ห่างไกลจากมุขตลกดังกล่าว คือ ไม่มุ่งที่จะแสดงด้านหนึ่งของความเป็นจริงดังที่มุขตลกไทย ๆ จำนวนมากมุ่งจะแสดง แต่ในขณะเดียวกันจะกล่าว

ว่าตลกไทย ๆ กำลังจะพ้นยุคสมัยของมันก็ไม่เชิงเลยทีเดียวนัก เพราะตลกคาเฟ่ยังคงได้รับความนิยมสูงมาก รวมทั้งสามารถเอามาเผยแพร่ผ่านวิดีโอเข้าตามร้านเช่าทั่วไปได้อีกด้วย

ในระยะเวลาเดียวกันกับที่คณะตลกได้รับความนิยมในแหล่งบันเทิงกลางคืนและยึดคาเฟ่เป็นช่องทางทำมาหากินอย่างเป็นทางการเป็นลำดับเป็นต้น โลกของสื่อโทรทัศน์ก็ได้มีการเติบโตและขยายตัวขึ้นมา เกิดการผลิตรายการป้อนตลาดตามความต้องการของผู้ชมหลากหลายมากขึ้น การขยายตัวนี้ได้เริ่มกระจายออกมาสู่ผู้ชมที่เป็นชนชั้นล่างบางส่วนซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นพอที่จะครอบครองโทรทัศน์เป็นของตนเองได้ การขยายตัวลงมาดังกล่าวประจวบเหมาะับช่วงเวลาที่คุณคณะตลกสะสมชื่อเสียงเต็มที่ทำให้สื่อโทรทัศน์กลายเป็นช่องทางใหม่ที่ตลกสามารถเข้าไปมีบทบาทได้มากขึ้น โดยเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้สร้างความบันเทิงประกอบรายการในฐานะของผู้ช่วยพิธีกร โดยที่ไม่ได้มีบทบาทต่อรายการอย่างชัดเจน เป็นแต่เพียงคอยรับส่งมุขเรียกเสียงหัวเราะจากผู้ชมทั้งในห้องส่งและทางบ้านเท่านั้น

คณะตลกที่มีโอกาสเข้าไปแสดงตัวในสื่อโทรทัศน์ก็คือ คณะที่โด่งดังอย่างมากจากคาเฟ่เป็นที่รู้จักและโด่งดังมากในยุคนั้น (ประมาณปี พ.ศ.2514) ก็คือ คณะตลกบูม อันได้แก่ ล้อต๊อก , ชูศรี มีสมมนต์ , สมพงษ์ พงษ์มิตร , ก๊กเอง , ทองแถม เขียวแสงใส , ยืนยง จมูกแดง , ชวัลกู สุวรรณะ และประสาน ปัทมะเวณุ ซึ่งคณะตลกบูมนี้เองที่เป็นคนเริ่มนำขบวนตลกบุกจอแก้วโดยการเข้าไปสร้างรายการ "ชายหัวเราะ" และ รายการ "นาทิตอง" นอกจากนั้นก็ยังมีตลกที่เป็นที่ยอมรับกันในหมู่ผู้ชมที่เป็นชนชั้นล่างเช่น สีส้มอก , ศรีสุริยา , เทพ เทียนชัย และสีหมึก แต่กลุ่มเหล่านี้ก็ยังไม่เป็นที่รวมตัวกันมากนัก ผิดกับคณะตลกบูม ซึ่งสามารถรวมตัวกันได้และสร้างเสียงหัวเราะให้กับรายการชายหัวเราะเป็นระยะเวลาจนถึง 9 ปี

การเล่นตลกนั้นมีทรัพยากรสำคัญอยู่อย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการเล่นตลก ถ้าขาดสิ่งนี้แล้วจะถึงกับเล่นตลกไม่ได้เลยทีเดียว นั่นก็คือ "คนเล่นตลก" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถเฉพาะตัวและประสบการณ์ของคน ๆ นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะทำให้การเล่นตลกในครั้งนั้น ๆ "ฮา" หรือไม่ "ฮา" มีตลกหลายคนและหลายคณะที่เกิดขึ้นมาในวงการและแตกดับไปในเวลาต่อมา บางคนอาจอยู่ได้นาน บางคนก็อยู่ได้ไม่นานก็ต้องออกจากวงการไป เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวและพัฒนาการแสดงไปตามยุคสมัยได้ ซึ่งแตกต่างจากบุคคลคนหนึ่งในวงการตลก เป็นบุคคลที่แวดวงตลกยกย่องให้อยู่ในระดับ "ปฐมนิยบุคคล" ทุกคนในวงการต่างเคารพนับถือให้เป็นครูบาอาจารย์ เป็นผู้ก่อตั้งคณะตลกบูมที่ถือมั่นในสมัยก่อน นั่นก็คือ "ล้อต๊อก" ชื่อจริงของ "ล้อต๊อก" ชื่อสงวน (อ่านว่า สะ-วัง) ทรัพย์สำรวย ซึ่งไม่มีใครถูกเหยียดถึงกันนักแล้ว แต่ก็ยังพอได้ยินอยู่ โดยเฉพาะ

ช่วงแห่งการรับ พระราชทานรางวัลศิลปินแห่งชาติ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ส่วนช่วงก่อนหน้านั้น หลายคนรู้จักแต่ "ล้อต๊อ" จะหาใครเรียกชื่อจริงของเขาเป็นธรรมดา ยามนี้ดูจะเหลือแค่ 2 คน คนแรกคือนายทะเบียนราษฎ์ อีกคนคือตัวล้อต๊อเอง ที่จะเรียกชื่อจริงของตัวเองให้ได้ ยามเมื่อที่ความหลังสมัยแจวเรือจ้างอยู่ในคลองบางหลวง สายตลาดพลู ประตูน้ำศรีเจริญ ตอนอายุสิบกว่าขวบ หรือสมัยที่คลุกคลีโหมงอยู่กับนักเขียนอมตะอย่าง "ไม้เมืองเดิม" และนักวาดรูปที่เป็นตำนานของเมืองไทยอย่าง "เหม เวชกร" หรือ สมัยที่ยังนั่งประจำปั้นหลังเครื่องปั้นดินเผาในสงครามอินโดจีนขณะกำลังหนุ่มแน่น

แต่หลังจากที่ ล้อต๊อ เล่นละครเรื่อง "ใกล้เกลือกินเกลือ" ในบทเจ้าแก้วคนจีนที่ชื่อ "เสี่ยล้อต๊อ" ครั้งเมื่อออกประจำการจากทหารอากาศแล้ว ชื่อจริง-นามสกุลจริง ของ "สงว ทรัพย์สำรวย" ก็ค่อยเลือนหายจากความทรงจำของผู้คนเหลือไว้แต่ชื่อ "ล้อต๊อ" ที่ยังอยู่ยงคงมายาวนานกว่าครึ่งศตวรรษของชีวิตการแสดง

บางที...อาจจะเป็นไปได้ว่า คนสุดท้ายในโลกนี้ที่เคยเรียกชื่อจริงของล้อต๊ออย่างคุ้นเคยว่า "คุณหวง" คือคนที่ล้อต๊อเคยรักมากที่สุด และยังไม่รู้สึกจิตจางจากความรักนั้นจนวันนี้นั้นก็คือ คนที่ชื่อ สมจิตร ทรัพย์สำรวย ภรรยาคนแรกของล้อต๊อ อดีตนางงามอยุธยา และอดีตนางเอกละครชื่อก้องแห่ง "จันทร์โรภาส" คือคนที่เรียกล้อต๊ออย่างนั้น เรียกว่า "คุณหวง" เวลาต่อก็ "คุณหวง" (อ้างถึงใน นิตยสารไฮคลาส มีนาคม 2539 : 29)

สงว ทรัพย์สำรวย เป็นศิลปินผู้มีความสามารถในการแสดง โดยเฉพาะการแสดงตลกที่มีบุคลิกโดดเด่นเฉพาะตัว ด้วยลีลาที่ไม่ซ้ำแบบใคร จนเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปในนาม "ล้อต๊อ" ถ้าเอ่ยชื่อ "ล้อต๊อ" หรือ "ป้าต๊อ" ของวงการตลกแล้ว ทุกคนยอมรับในความสามารถและปฏิภาณด้านการแสดงที่เป็นที่หนึ่งของวงการตลกมาอย่างยาวนาน คงความเป็นเอกด้านการแสดงตลกมาตลอดระยะเวลาร่วม 60 ปี จนถึงปัจจุบัน

นอกจากความสามารถในการแสดงตลกแล้ว "ล้อต๊อ" ยังมีความสามารถในด้านการแสดง เป็นดาราแสดงร่วมกับขวัญใจคู่พระคู่นาง คือ มิตร ชัยบัญชา และ เพชรา เขาวงกต มากที่สุดคนหนึ่ง โดยแสดงภาพยนตร์มาแล้วไม่น้อยกว่า 1,000 เรื่อง จนได้รับเกียรติคุณด้านการแสดงคือ ได้รับรางวัลพระราชทานพระสุรัสวดี หรือ ตู๊กตาทอง จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2 เรื่องคือ จากเรื่อง "โกฮับ" และเรื่อง "หลงตา" นอกจากนั้น ยังได้รับรางวัลพระสุพรรณหงส์ทองคำจากเรื่อง "เงิน เงิน เงิน" รวมทั้งเคยเป็นผู้สร้างภาพยนตร์ไทยหลายเรื่อง เช่น "แลนรัก"

"ทหารเกณฑ์" เป็นต้น ทั้งยังเป็นศิลปินตลกที่เป็นต้นแบบและเป็นบรมครูด้านการแสดงตลกที่มีความสามารถยอดเยี่ยมของประเทศไทย จากความสามารถดังกล่าว คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้ นายสงว ทรัพย์สำรวย หรือ ล้อต๊อก เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นักแสดง - ตลก) เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2538 อีกด้วย (อ้างถึงใน สุจิตกรการแสดงของศิลปินแห่งชาติ, 2538 : 42)

ศุภกมล ศรีสวัสดิ์ (ดี ดอกมะดัน) ได้กล่าวถึง "ล้อต๊อก" ไว้ในนิตยสารไฮคลาส ฉบับเดือน มีนาคม 2539 ว่า

"ป้าเป็นตลกจริง ๆ เป็นตลกของทุกคน พวกเรารักป้ามาก ป้าไม่เคยให้เรื่องเศร้ากับคนเลย ป้าให้แต่เรื่องสนุก เรื่องขำขัน รอยยิ้มของป้าจะยิ้มไม่เหมือนใคร ยิ้มแบบมองหน้าแล้วขำ ป้าเป็นตลกที่ทันสมัย แม้ว่าอายุจะมาก จะรู้เรื่องต่าง ๆ เรื่องวัยรุ่นเรื่องอะไรที่ทันสมัยทันสมัยอยู่เสมอ ป้าตลกเล่นกับใครก็ได้ ยินดีใครก็ได้ แล้วไม่เคยแสดงความแก่ขึ้นบนเวที ต้องปราดเปรี้ยวอยู่เสมอ มองไว ฉลาด ป้าเป็นคนฉลาด ไม่มีใครใกล้เคียงหรืออก เท่าที่เห็นมานะ

นอกจากนี้ป้ายังเป็นคนดี ป้าไม่ได้สอนเราให้เล่นตลกได้อย่างเดียว ป้าเป็นทุกอย่างสำหรับเรา ป้าสอนในการดำเนินชีวิต เช่นว่า เจอทุกครั้งจะต้องเตือนพวกเราว่า อย่าเล่นการพนันนะ อย่ากินเหล้านะ ป้าเป็นคนไม่ดื่มเหล้า พยายามเก็บเงินไว้ใช้ในวันบั้นปลาย ป้าก็พยายามเตือนทุกคน อาชีพอย่างพวกเราไม่มีบำเหน็จบำนาญ เก็บไว้ใช้กายภาคหน้า ก็เป็นห่วงสุขภาพแก่ เรื่องรางวัลศิลปินแห่งชาติก็น่าจะได้รับนานแล้ว"

สมใจ สุขใจ (ดี ดอกสะเดา) ก็ได้พูดถึง ล้อต๊อก ไว้ในหนังสือฉบับเดียวกันนี้ว่า

"ป้าต๊อกหรืออะ ผมเรียกพ่อต๊อกนะ ผมก็ได้คลุกคลีอยู่กับแกพอสมควร แกสอนให้พวกผมเล่นตลก แกเป็นคนตลกมาก พูดอะไรตลกหมด แกเป็นคนที่มีความสามารถมากเป็นครูของตลกหลายคน เป็นตลกชั้นครูจริง ๆ แกเป็นคนทันสมัยอยู่เสมอ ทันข่าวทันเหตุการณ์"

จากคำสัมภาษณ์ของ 2 ตลกชื่อดังของไทยในยุคปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ความสามารถของล้อต๊อกนั้นเป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นสุดยอดของวงการตลก ความเป็นตลกสี่แผ่นดินที่มีประสบการณ์ในการแสดงมาถึง 4 รัชกาล ตั้งแต่ปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงรัชกาลปัจจุบันจนประสบความสำเร็จ กลายเป็นตำนานอันยาวนานอย่างไม่น่าเชื่อนี้ ล้อต๊อกนับว่าเป็น "รูปธรรม" อย่างหนึ่งของ

ตลกไทย ล้อตลกทำอะไรถึงสามารถยืนยงอยู่ได้จนกระทั่งปัจจุบัน โดยไม่มีท่าทีที่จะเสื่อมคลาย
ความนิยมลงไปได้เลย

“ป้าตลกนี่แปลกนะ ผมทำรายการ “ก่อนบ่ายคลายเครียด” ผมเอาป้าตลกมาเล่น คนดู
ชอบมาก นี่ยังมีจดหมายจากผู้ชมเรียกร้องให้เอาป้าตลกมาเล่นบ่อย ๆ “
(สัมภาษณ์ นิต เขิญยิ้ม, วันที่ 25 มิถุนายน 2540)

ตลอดเวลา 60 ปีที่ผ่านมาในการแสดงตลกของล้อตลกนั้น ยุคสมัย , ธรรมเนียม , ค่านิยม ใน
เรื่องต่าง ๆ ของคนแต่ละยุคก็แตกต่างกัน ไม่เว้นแม้แต่เรื่อง “ธรรมเนียม” ในการเสฟสื่อเพื่อความ
บันเทิง มีตลกหลายคนที่อยู่ร่วมสมัยและโด่งดังในยุคเดียวกับ ล้อตลก เช่น ก๊กเฮง , ทองแถม ,
ดอกดิน . สมพงษ์ พงษ์มิตร แต่ไม่สามารถดำรงความนิยมในใจของประชาชนหลายกลุ่ม หลาย
ยุคสมัยได้อย่างล้อตลก ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ล้อตลกมีวิธีปรับตัวตามยุคสมัยอย่างไรจึงสามารถ
ดำรงอยู่ในใจของประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน และ ล้อตลกมี
ส่วนที่ช่วยพัฒนาวงการตลกจากที่ตกต่ำอย่างมากในอดีต ให้เป็นที่ยอมรับกันอย่างมากใน
ปัจจุบันหรือไม่ เรื่องราวชีวิตของ “ล้อตลก” จึงมีค่าควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ตลกไทยได้มีการพัฒนาตัวเองผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ มาโดยตลอด
และตลอดยุคสมัยของพัฒนาการนี้ สวง ทรัพย์สำรวย (ล้อตลก) เป็นดาราทลกคนหนึ่งที่มีชีวิตอยู่
ร่วมสมัยอยู่ในพัฒนาการนี้ด้วย ดังนั้นการศึกษา สวง ทรัพย์สำรวย (ล้อตลก) จึงสามารถทำให้เข้าใจถึงพัฒนาการของการแสดงตลกแบบไทยผ่านสื่อต่าง ๆ โดยอาศัยมุมมองของ สวง ทรัพย์สำรวย
(ล้อตลก) ได้อย่างดียิ่ง

การศึกษา ล้อตลก นั้นถือได้ว่าเป็นการศึกษา “ศักยภาพ” ที่สูงสุดของวงการตลก เพราะ
ไม่เพียงแต่จะศึกษาตัว ล้อตลก เท่านั้น แต่ยังเป็นการศึกษา “รูปธรรม” ทั้งหมดของตลกได้ด้วย
นอกจากนั้น ชีวิตประวัติและผลงานของล้อตลก ยังไม่เคยปรากฏว่ามีผู้รวบรวมเอาไว้ จึงเป็นเรื่องที่
น่าศึกษา ค้นคว้า ในความสามารถ ความเพียรพยายาม และผลงานจำนวนมากมายของเขาเป็น
อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเรื่อง “พัฒนาการการแสดงของ “ล้อตลก” ศิลปินตลกไทย” เป็นวิทยานิพนธ์ประกอบหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง
กับชีวิตและผลงานตลอดจนพัฒนาการของการแสดงตลกผ่านสื่อต่าง ๆ ของนักแสดงตลกที่ถือว่าเป็นบรมครูของวงการตลกแห่งประเทศไทย

ปัญหานำการวิจัย

1. สวง ทรัพย์สำรวย (ล้อต๊อก) มีพัฒนาการของการแสดงตลกอย่างไร ในแต่ละยุคสมัย
2. สังคม , สถาบัน , องค์กร ที่อยู่ล้อมรอบตัว สวง ทรัพย์สำรวย มีอิทธิพลอย่างไร จึงทำให้ สวง ทรัพย์สำรวย กลายมาเป็น "ล้อต๊อก" อยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์พัฒนาการของการแสดงตลกแบบไทยของ สวง ทรัพย์สำรวย (ล้อต๊อก) ในแต่ละยุคสมัย
2. วิเคราะห์อิทธิพลของ สังคม , สถาบัน , องค์กร ที่อยู่ล้อมรอบตัว สวง ทรัพย์สำรวย จนกระทั่งทำให้ สวง ทรัพย์สำรวย กลายมาเป็น "ล้อต๊อก" ในปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาชีวประวัติของ สวง ทรัพย์สำรวย ในด้านการดำเนินชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2540)
2. รวบรวมผลงานเด่น ๆ ของ สวง ทรัพย์สำรวย ตั้งแต่ พ.ศ. 2483 ถึง พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นการรวบรวมเท่าที่ผลงานจะมีปรากฏในการค้นคว้า

นิยามศัพท์

พัฒนาการของการแสดงตลก ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของการแสดงตลกที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยต่าง ๆ

ตลกคาเฟ่ คณะตลกอาชีพที่แสดงในสถานเชิงพาณิชย์ประเภทไนท์คลับ คาเฟ่ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และแสดงตามศูนย์การค้าในบางโอกาส หรือบางช่วงในรายการโทรทัศน์

คดกบัญญัติวชน คนะคดกที่แสดงผ่านสื่อโทรทัศนเท่านั้น มีการเขียนบทก่อนที่จะแสดงออกอากาศทุกครั้ง ส่วนใหญ่เกิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย เช่น กลุ่มซูไม กลุ่มกลินสี กลุ่มยุทธการชัยบเหงอก เป็นต้น

จำอวด รูปแบบการแสดงคดกอย่างไทย ใช้ปฏิภาณของผู้แสดงเป็นพื้นฐาน สำคัญในการเล่น เล่นเรื่องอะไรก็ได้ไม่จำกัดและไม่ต่อเนื่องมีลักษณะของการใช้ลักษณะความผิดปกติหรือความผิดแปลกในร่างกายมาเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงบนเวที หรือบริเวณที่ได้รับการสร้างขึ้นเพื่อแสดงต่อหน้าสาธารณชน

ละครข่อย รูปแบบของการแสดงคดกที่ให้ความสำคัญกับเรื่องที่เล่น โดยมีการกำหนดเรื่องราวขึ้นไว้ล่วงหน้า มีการดำเนินเรื่องเพียงเรื่องเดียวในชุดการแสดง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งแบบจบในตอน หรือมีตอนต่อ มีลักษณะเหมือนรายการละคร แต่มีความยาวของเรื่องสั้นกว่า

รายการคดกทางโทรทัศน รายการบันเทิงประเภทหนึ่งที่มีงสร้างเสียงหัวเราะให้เกิดขึ้นกับผู้ชมหรือเป็นการแสดงคดกที่ปรากฏอยู่ในช่วงหนึ่งของรายการอื่นที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน

การนำเสนอมุขคดก กลวิธีการนำเสนออารมณ์ขันที่ใช้ในการแสดง ประกอบขึ้นจากการเสนอมุขคดก วิธีการสร้างเสียงหัวเราะและเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างเสียงหัวเราะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อได้ทราบถึงพัฒนาการ การแสดงคดกของ สวง ทรัพย์สำรวย (ล้อต๊อ) ในแต่ละยุคสมัย
2. ได้เรียนรู้ชีวประวัติ ทัศนคติ และภูมิลงของ สวง ทรัพย์สำรวย ในส่วนที่สัมพันธ์กับงานของเขา ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจงานแต่ละชิ้นของเขาได้ชัดเจนถูกต้องยิ่งขึ้น

3. ผลจากการศึกษาเรื่องนี้ จะเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับบุคคลที่สนใจในเรื่องชีวิต และผลงานของ ดวง ทวีพย์สำรวย (สื่อดิจิทัล) เพื่อที่จะได้นำข้อคิดหรือแง่มุมที่น่าสนใจไปใช้ ประโยชน์ได้ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย